

Szegedi tisztviselők harca a drágaság ellen.

(Saját tudósítónktól.) A nyomor a legnagyobb agitator. Végre megértették a szótát nemcsak az ország összes tisztviselői, de Szeged minden rendű és rangú tisztviselői és a közös érdekekre való tekintettel összefogtak, hogy szolidarisan egyöntetűen járjanak el a közös ellenség: a drágaság ellen.

A Szegedi Tisztviselők Otthona kezdeményezésére ült össze az az értekezlet, melyet ma este folytattak le a Tisztviselő Otthon könyvtár-termében és amelynek főtárgya: a drágaság ellen indítandó mozgalom kérdése volt.

A Szegedi Tisztviselők Otthona választmányán kívül megjelentek az állami tisztviselők egyesületének kiküldöttei, a Vasutas szövetség, a magántisztviselők egyesülete, a városi hivatalnokok egyesülete és az Országos Birói és ügyész egyesület szegedi csoportjának a képviselői.

Az értekezletet Perjéssy Mihály dr az Otthon elnöke vezette, aki szívélyes hangon üdvözölte a társegyesületek jelenvolt küldötteit és a sajtó képviselőit, mint akik a drágaság elleni küzdelemben oly hathatós munkát végeznek.

Ezután Perjéssy László kamarai titkár emelkedett szólásra, aki a drágaság okainak rövid ismertetése után megvitátás céljából a következő határozati javaslatot terjesztette az értekezlet elé:

Mondja ki az értekezlet, hogy az általános drágaság okairól első sorban a termelés elégtelenségét, az egyoldalú érdekeket szolgáló vámvédelmet, az élelmi cikkek kivitelének indokolatlan támogatását, a tisztességtelen versenyt, a kartelleket, a fogyasztási adókat és élelmiszer-törvényeink hiányát tartja.

A helyi drágaság mérséklésére szükségesnek ismeri: 1. A tanyai vasut mielőbbi kiépítését. 2. A modern mezőgazdasági rendszer intenzív ismertetését oly módon, hogy vándor tanító állások létesítenek, akik bejárva a tanyákat megismertetik a gazdálkodó népet a modern gazdálkodás módjával. 3. A kerti gazdálkodás rendszeresítését. 4. A mesterséges haltenyésztést. 5. A tejárusok hatósági fokozott szigorral való ellenőrzését. 6. A tejjel való házalás betiltását. 7. Egy nagyszabású élelmiszer üzletnek akár vállalati, akár hatósági uton való létesítését. 8. A husáraknak próbavágás útján való hatósági megállapítását. 9. A közbiztonság iparvágánnyal való ellátását. 10. Husárak és egyéb romlandó cikkek árusítására szolgáló szakszerű nagyarányú vásárcsarnok létesítését. 11. Fogyasztási adók, vámok eltörlését, vagy mérséklését. 12. Élelmi szer törvény életbe léptetését és erélyes végrehajtását. 13. Hatósági cselédközvetítő felállítását.

Ezeket a kívánalmakat még kiegészítették a házépítési és lakbérleti szabályrendelet módosítására vonatkozó kívánalmakkal.

Elhatározta még az értekezlet, hogy ezen intézményes rendelkezések sürgetésén kívül kívánja még az állami és városi tisztviselőknek drágasági és családi pótlékát, melyeknek folyósítása érdekében radikális hangú memorandumot terjeszt föl úgy a kormányhoz, mint Szeged város törvényhatósági bizottságához és pedig kettős célzattal: első sorban a drágasági és családpótlék tárgyában, másodsorban az intézményes rendelkezések tárgyában. Az indítványt egyhangulag lelkesedéssel fogadták el.

Az osztrák kormány lemondott. Bécsből jelentik, hogy Gautsch báró bejelentette az osztrák kormány lemondását.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Színházi műsor.

- Nov. 1, szerda: d. u.: Utánam, színmű. (Páros $\frac{1}{3}$)
este: Nagy diákok, színmű. (Páros $\frac{1}{3}$)
„ 2, csütörtök: Keresd a szíved, színmű. (Páratlan $\frac{2}{3}$)
„ 3, péntek: Pillangó kisasszony, opera. (Páros $\frac{2}{3}$)
„ 4, szombat: Eszemadta, operett. (Páratlan $\frac{1}{3}$)
„ 5, vasárnap: d. u.: Rip van Winkle, operett.
este: Ariatlan Zsuzsi, operett. Bérletsszünet.
„ 6, hétfő: Nagy diákok, színmű. (Páros $\frac{2}{3}$)
„ 7, kedd: Az ezred apja, énekes bohózat. (Páratlan $\frac{2}{3}$)
„ 8, szerda: délután: Keresd a szíved, színmű, ifjúsági előadás
este: Babuska, operett (Páros $\frac{1}{3}$)
„ 9, csütörtök: Hit és haza, népdráma. Bemutató. (Páratlan $\frac{2}{3}$)
„ 10, péntek: Hit és haza, népdráma. (Páros $\frac{2}{3}$)
„ 11, szombat: Hit és haza, népdráma. (Páratlan $\frac{1}{3}$)
„ 12, vasárnap: délután: Cigányszerelem, operett
este: Bánkban, szomorujáték. (Páros $\frac{2}{3}$)

Jegyzetek az Ibsen- és Shaw-problémáról.

(Saját tudósítónktól.) Egy axióma szerint: a tudományok nemzetköziesek, de a művészetek nemzetiiek. Általánosságban így is van. A kémia, a matematika, a fizika és a technikai tudományok mindenesetre nemzetköziesek. Kutatások és elmélyedések mégis olyan individuális momentumokra vezettek, melyek azt dokumentálják, hogy például Spinoza és Mendelssohn filozófiája erősen zsidó-nemzeties, vagy például Ficht-é és Kant-é német-nemzeties. Viszont Rafael, Beethoven, Goethe, Molière és Shakespeare minden kétségen felül nemzetköziesek. És közéjük sorolhatjuk ma már Ibsent is. Ibsen annyira nemzetközi drámaíró, mint Shakespeare óta senki.

Shaw Bernátnak jó néhány éve egy izgatón érdekes könyve jelent meg: „The Quintessence of Ibsenism”. Magyarra nem fordították s a kritikusoknak is kikerülte a figyelmét. Shaw Ibsen-brevierje az ibsenizmus problémáival foglalkozik a maga szokott és egyéni módján. Bevezetésül a „Daily Telegraph” drámai kritikusa illeti szemrehányással egy korábbi kritikájáért, melyet a Kisértetek londoni premiérje alkalmával írt. A „Daily Telegraph” kritikusa — Clement Scott — Ibsen Kisértetekjét brutális, alantas és neveléses fércmunkának találja: „... durva és hosszadalmas, utálatos és visszataszító erőlködése egy közepes tehetségű színpadi írónak”. Egyébként büzös csatornához vagy járványkórházhoz hasonlítja, melynek minden ajtaja-ablaka nyitva. „A realizmus — írja a Daily kritikusa — nem válik mélyebbé, ha a publikum befogja előtte az orrát... Erről a bestiális és cinikus, beteg és rothadt drámáról lehetetlen tisztességes epitetónokkal kritikát mondani.” Clement Scott morálmentő akció után kiált s fórumokhoz apellál, hogy szabjanak sorompókat a színpadi költészet licenciájában, nehogy egy lelketlen művész — mert Ibsen akkor már elismert volt a kontinensen — megingassa az emberek helyes morális meggyőződését.

Shaw, a józan és szatir, problémának találja Ibsent, ép úgy, ahogy filologusoknak probléma Goethe és Shakespeare. Persze, sok mindenről esik szó könyvében, amelyben inkább maga Shaw érdekes, mint Ibsen. Gondolatait rendszerint kapott reminiscenciákból transzformálja: témákról beszél, melyek talán nem is egészen az Ibsen-drámákban fontosak — dr Stockmann türelmetlen fantáziája lathatótt rá —, de szavain keresztül megértük azt a problémát, melyet Shaw Ibsenben problémának lát.

Az Ibsen-dráma házasság-dráma par excellence. Drámaiban a házasság és a család a főmotívum. De épen a motívumban jelent forradalmat Ibsen, ép úgy, mint Wagner a zenében. Bonyolult, de okos pszichológiája, szereplőinek szokatlanul új tónusa és atmoszférájának nyugodt kulturáltsága magyarázza meg azt a nagyszerű és frappáns sikert,

mellyel oly hirtelen magára vonta az egész világ figyelmét.

Shaw 1895-ben kritikai tanulmányokat kezdett a „Saturday Review”-ben. Kettő a legérdekesebb közülük: az Ibsen- és a Wagner-brevier. Nem esztétikai magyarázók és bonctani preparátumok, vagy prédikációk új művészeti evangéliumról, hanem szatirikus-humorisztikus írások éles polémiával ama közönség ellen, mely Wagner és Ibsen elől elzárkózik.

Shaw brevierje Ibsenről a legszorosabban összefügg a drámáiról Shaw-val, kinek első színpadi kísérlete 1885-ből való. Színre azonban csak 1892-ben került. Ki hinné: még Shaw-nak is hét évig kellett türelmetlenkednie, míg fölfedezik?! — Azóta Shaw hű maradt a színpadhoz. Drámái által művész lett — anélkül, hogy művészeskedne! A művészet neki csak értékes eszköz és bizonyára nem is foglalkozna vele, ha szociális tendenciáját általa ki nem fejezhetné. Drámái: kritikai szatirák, melyeket a „Saturday Review” tanulmányokból párbeszédékké formált.

Shaw legismertebb érdeme az, hogy ő vezette be Angliába a realizmust. Gunyosan kacagta az angol szentimentális romantikát, a szalonok sex-play-én most is éleset vág s türelmetlen realizmusa egyet-tyipor minden előítéleten, ha jókedve tartja.

Ha Shaw humorát elfelejtjük: Ibsen jut az eszünkbe. Shaw-t kritikussai a nevető Ibsennek nevezték. Drámáinak nagyobb is volt a sikere, mint Ibsennek, ami tisztára humorának tudható.

Shaw leggyöngébb oldala drámáinak technikája. Propaganda-célja mindig a kompozíció rovására megy. Nála a dialógus a fő — akár csak regényeinél — s figuráival a kigondolásnál többlet nem igen törődik. Darabjaiban nem a konfliktus viszi előre a témát, hanem a támadó ideák. Szindarabjai mindmennyi modern probléma kegyetlen logikai szempontokkal, akár csak Ibsen, Strindberg vagy Brieux drámáiban.

Még egy érdekes vonása: őszintesége Angliáról. Shaw minden élő emberek legmodernebbjének tartja magát. — Ma már ott tartunk, hogy ezt el is hisszk neki.

* **Nagy diákok.** Pierre Weber és Serge Basset négyfelvonásos színművét kedden este mutatta be a szegedi színház. A darab komoly ambíciókkal íródott, sikere, értéke távolról sem éri el ezeknek az ambícióknak mértékét. A tavasz ébredéséről fonséges drámai költeményt írt a hatalmas koncepciójú Wedekind. A gyerek-emberkek helyett a Nagy diákok-ban emberebb-gyerekek szerepelnek és azt a látszatot kelti, mintha itt nem a kibimbódzó ember ébredező nemi ösztöne, hanem a nagy diákok egész életének egész karakterisztikuma lenne a lényeges. Egyiknek is, másiknak is erőtlén, járt utakat taposó, inkább külsőségeken nyargaló, mint a szívek mélyébe markoló ez a színmű. A jelenetkezés sokszor primitív, látszik, hogy nehezen ment a szerzőknél a mese drámai megépítése, ezért több helyen hézag- és időpótló jeleneteket szurnak be. Azok a drámaírók szoktak így, akik egy közepes távolugró néhány méterével jutottak csak tovább a kezdetnél. A bemutatónak nem volt sikere, ami a darabon kívül az előadáson is mulott. A szereplők közül néhány becsülésre méltó ambícióról és figyelmet érdemlő karakterizáló erőről vizsgázott le. De az egész előadás gyöngye, az összjáték fegyelmezetlen volt. Mindenért a rendezőt hibáztatjuk, aki nem tud az előadások fölött kellő erővel és erélyvel rendelkezni és nem tudja a próbákat úgy vezetni, a műsort úgy összeállítani, hogy az egyes darabok, különösen nagyobb szerepek az előadók lelkében kiforrhassanak. A szereplők közül Baróti Józsefet, Heltai Jenőt, Harsányi Margitot, László Tivadart, Pogány Bélát, Solymossy Sándort és Zátony Kálmánt említjük.